

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

УДК 364:37

DOI: 10.32342/2522-4115-2019-2-18-16

З.П. БОНДАРЕНКО,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ВОЛОНТЕРСТВО ЯК БРЕНД СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті визначено суттєві ознаки сучасного волонтерства в умовах закладу вищої освіти. Акцентовано увагу на змістових характеристиках цього феномену. Проаналізовано поняття «бренд» і «стиль» у контексті розгляду дефініції волонтерства. Підкреслено роль волонтерів у формуванні соціальної відповідальності студентської молоді під час її навчання у вищій школі.

Головну увагу зосереджено на змісті професійної підготовки майбутніх педагогів і психологів засобами волонтерів, особливостях різнобічної позанавчальної діяльності студентів, розробці та впровадженні нових соціально-педагогічних проектів тощо.

Здійснено аналіз мотивів залучення студентів до участі у волонтерстві, зазначено напрями діяльності волонтерського центру, висвітлено види послуг, що надаються студентами-волонтерами людям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Проаналізовано діяльність волонтерського центру щодо створення необхідних умов з формування у студентів їх активної громадянської позиції і патріотизму, толерантності й емпатії, соціальної відповідальності та доброзичливості.

Зазначено, що волонтерство у студентському колективі виступає як ресурс соціально-педагогічної практики; складова професійної підготовки фахівців у галузі освіти й практичної психології; фактор особистісного розвитку, набуття професійно важливих знань, умінь та якостей (педагогічних компетентностей); умова успішної самореалізації й соціального становлення; індивідуальний стиль життя студентської молоді в цифровому співтоваристві; інноваційна технологія виховної роботи зі студентами; бренд волонтерської організації – Центру соціальних ініціатив і волонтерства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Ключові слова: волонтерство, волонтерів, волонтерська діяльність, добротворчість, волонтери, студенти, вища школа, виховання, бренд, стиль життя.

В статье определены существенные характеристики современного волонтерства в условиях высшего учебного заведения. Акцентировано внимание на содержательных характеристиках этого феномена. Проанализированы понятия «бренд» и «стиль» в контексте рассмотрения дефиниции волонтерства. Подчеркнута роль волонтерства в формировании социальной ответственности студенческой молодежи во время ее обучения в высшей школе. Главное внимание уделено содержанию профессиональной подготовки будущих педагогов и психологов средствами волонтерской деятельности, особенностям разнообразной внеучебной деятельности студентов, разработкам и внедрению новых социально-педагогических проектов и т.д.

Ключевые слова: волонтерство, волонтерство, волонтерская деятельность, добротворительность, волонтеры, студенты, высшая школа, воспитание, бренд, стиль жизни.

Постановка проблеми. Педагогічна наука сьогодні досить повно висвітлює безкорисливу добродійну допомогу небайдужих людей (добровольців/волонтерів) найбільш вразливим категоріям населення. Тому поняття «волонтерство», «волонтерська діяльність», «волонтеріат» у сучасній

педагогічній науці та практиці можна трактувати як ресурс соціально-педагогічної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності; активну громадянську позицію молоді у студентському віці; ресурс допомоги людям, які опинились у складних життєвих обставинах; ресурс формування готовності студентської молоді до роботи у волонтерських об'єднаннях за непередбачуваної ситуації; бренд волонтерського центру будь-якої організації, у тому числі й закладу вищої освіти, яким є Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара; та як сучасний стиль благочинної діяльності. Зазначимо, що сьогодні волонтерська діяльність пересічних громадян в Україні є актуальним і важливим життєвим напрямом. Характерно, що добродійність, яка йде від молодих людей студентського віку, стає сучасним стилем їхнього життя, своєрідним брендом, цінністю їхнього світогляду. Поняття «бренд» у наших твердженнях використано неспроста. Бренд можна назвати не тільки продукт, а й певну діяльність людей, те, що легко впізнається, має привабливі характеристики: гарантовану якість, публічність, загальновідомість, логотип, поширеність та важливість. На думку дослідника І. Попова (2013), бренд – це форма існування межі корисності, добродійництва у світі, що сприймається людьми. Зауважимо, що ця думка гармонійно вплітається у контекст ідеї волонтерської роботи [6, с. 282].

Підкреслимо, що волонтерська робота як ідея соціального й милосердного служіння, надзвичайна місія людини майже настільки ж давня, як і саме поняття «соціум». Тому варто прослідкувати витоки процесу волонтерування, знайти детермінанти розвитку волонтерського руху в молодіжній аудиторії, зокрема, у студентському колективі, показати психолого-педагогічні і соціальні умови для організації сучасного волонтерського громадського об'єднання, визначивши характерні якості студентів-організаторів, які мають опікуватися проблемою супроводу волонтерської діяльності, її належною презентацією. Поцінуємо те, що в історії людства не було жодного суспільства, байдужого до ідей добровільної та безкорисливої допомоги, без людей, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, спілкування з іншими була праця на благо тієї спільноти, у якій людині довелося народитися й жити [6, с. 228].

Наші попередні дослідження показують, що провідними мотивами волонтерської діяльності студентів є альтруїстичні мотиви (прагнення допомогти людям, які перебувають у складній життєвій ситуації), розуміння ситуації (набуття нового досвіду), професійне самовизначення (як прояв своїх умінь, знань, здібностей (компетентностей)) та прагнення розширити коло свого соціального й професійного спілкування. Малозначущими є мотиви організації власного дозвілля, набуття соціального статусу тощо. Це засвідчує серйозне ставлення небайдужих людей до феномену волонтерства. У громадянській системі радянського типу існували спеціалізовані неурядові організації та групи підтримки, яким індивіди та сформовані колективи довіряли свої проблеми, у тому числі й у межах закладу освіти. Сьогодні таких організацій вкрай не вистачає, а громадян, які б виявляли бажання здійснювати волонтерську роботу, не отримуючи прибутку, приділяючи значну кількість свого часу, насправді не так вже й багато [1; 5; 6]. Проблема організації результативної волонтерської роботи лишається актуальною й нині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останній період з'являється досить багато наукових досліджень, пов'язаних із питаннями волонтерства. Питання, пов'язані з волонтерською діяльністю, громадською активністю людей, у своїх дослідженнях висвітлюють як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Вагомий внесок у становлення теорії волонтерства, розроблення його теоретичних та методологічних засад здійснено українськими (О. Безпалько, І. Грига, Н. Заверико, І. Зверева, В. Кратінова, Г. Лактіонова, Т. Лях, В. Назарук, В. Петрович, І. Пінчук, Ю. Поліщук, М. Тименко, С. Толстоухова), російськими (І. Айнунтдінова, О. Акімова, Л. Вандишева, Я. Лятушин, В. Митрофаненко, О. Митрохіна, О. Мороз, Г. Оленіна, В. Пестрикова, Н. Тарасова) й зарубіжними (Г. Каскеллі, Р. Кроу, Б. Левайн, Р. Лінч, С. Маккарлі, Є. Матерна, М. Мерріл, К. Навартнам, М. Нуланд) дослідниками, які визначили сутність, ознаки, напрями та принципи волонтерської роботи за будь-яких умов.

Значний внесок у розробку теорії волонтерства зроблено сучасними вченими. Окремі аспекти волонтерства розкрито у працях вітчизняних науковців. Так, у працях З. Бондаренко, І. Зверевої, Т. Лях, О. Песоцької, С. Харченка обґрунтовано роль волонтерства як складової соціально-педагогічної роботи з молоддю. У працях О. Безпалько, Р. Вайноли, Н. Завєрико, Н. Зимівець, А. Капської, А. Конончук, В. Петровича розкрито технології залучення та підготовки молоді до волонтерської діяльності. Як складову частину соціально-педагогічної діяльності молодіжних організацій обґрунтовано волонтерство у дослідженнях Ю. Поліщука [6, с. 125].

Зауважимо, що характерною особливістю останніх досліджень з проблеми волонтерської діяльності є висвітлення різними представниками наукової галузі змісту, структури, чинників, методів, етапів роботи та різноманітності напрямів добровольчої діяльності учнівської і студентської молоді. Волонтерство як багатогранне явище сучасного суспільства привернуло увагу дослідників різних галузей науки – педагогіки і психології, соціології, політології, юриспруденції тощо. Так, психолого-педагогічному змісту волонтерства приділено увагу в дослідженнях О. Алмазової (2017), О. Безпалько (2003), У. Косової (2009), Т. Лях (2010), М. Пряжнікова (2017), А. Рудської (2013), Н. Тарасової (2013), С. Чурбанової (2017), М. Яницького (2008) та ін. Цікавим доробком у справу волонтеріату є висвітлення проблеми методики організації волонтерських груп, мотивації волонтерської діяльності, взаємодії з соціальними інститутами (Н. Вайнілович (2012), С. Михайлова (2017), В. Голуб (2013), В. Петрович (2008) тощо, проте і тут залишаються питання, що потребують додаткового вивчення. Подальших наукових розвідок потребують питання дослідження соціально-педагогічних та психологічних чинників волонтерської діяльності, визначення структурних елементів волонтеріату, запровадження інтерактивних технологій, а також виявлення основних індивідуально-психологічних особливостей волонтерів-лідерів.

У дослідженні Г. Юрчинської, О. Круцюк (2017) теоретично обґрунтовано явище волонтерської діяльності як психологічного феномену, показано, що психологічна суть цього явища розкривається через готовність добровільно пожертвувати своїм заради блага чужої людини, через специфічні особливості волонтерської діяльності, що відрізняють її від інших видів діяльності, її психологічну структуру, а також зміст її психологічних детермінант (зовнішніх і внутрішніх), які становлять цілісну систему. Показано важливість професіоналізації волонтерської діяльності та впровадження професійного підходу до її організації, планування й управління. Прибічники цього підходу вважають за необхідне окрім визначення психологічного складника волонтерської діяльності ввести розробку теоретико-методологічних засад для напрацювання і впровадження стандартів добору і професійної підготовки волонтерів [7, с. 188].

Дослідник В. Голуб (2013) вважає за доцільне розгляд державного визнання волонтерської діяльності як одного з елементів системи взаємовідносин держави та суспільства, а також як передумови успішного існування таких відносин та запоруки ефективної реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності. Зміст поняття «державне визнання волонтерської діяльності» трактується на рівні нормативно-законодавчих документів. Зроблено важливий крок у дослідженні проблеми – здійснено аналіз ознак, різновидів, функцій і значення державного визнання для розвитку волонтерської діяльності в Україні. Передусім це проявляється в руйнуванні стереотипів, переоцінці цінностей та зламі шаблонних поглядів на деякі суспільні явища й процеси. Характерною особливістю цього періоду є формування нового консолідованого ставлення громадськості до волонтерської діяльності на фоні блискавичного зростання її ролі в суспільстві через надзвичайно важливу та життєдайну місію волонтерства, самопожертву й героїзм його учасників.

До цього часу суспільна увага до волонтерської діяльності концентрувалась переважно в оточеннях волонтерів, отримувачів волонтерської допомоги та дослідників волонтерства. Новим є те, що розглянуто у публікаціях відзначення представників сфери волонтерської діяльності державними нагородами як приклад державного визнання волонтерської діяльності тощо [1; 6; 7].

Достатньо специфічний напрям волонтерської діяльності розглядає дослідник А. Аніщенко (2012): волонтерство у паліативній допомозі, що виступає засобом соціалізації молоді та описує умови підготовки волонтерів до цього виду допомоги. Одним із шляхів за-

лучення молоді до волонтерства є створення соціально-педагогічних умов для забезпечення ефективних соціально-виховних цілеспрямованих впливів на волонтерів у процесі їхньої підготовки та подальшої просоціальної діяльності у педагогічно орієнтованих громадських організаціях.

Аналізуючи сучасні наукові пошуки у розв'язанні проблеми волонтерської діяльності щодо різних напрямів, колективів, переліку послуг, видів діяльності, підсумовуємо: хоча волонтерство є досить поширеним суспільним феноменом як у зарубіжній, так і у вітчизняній соціальній практиці, методологічне осмислення цього феномену у вітчизняному контексті дещо відстає від потреб практики.

Формулювання мети статті – наукове обґрунтування дослідження соціально-педагогічного волонтерства як бранда сучасної студентської молоді в умовах закладу вищої освіти, задля досягнення якого вважається за необхідне розкриття соціально-педагогічного змісту поняття «волонтерська діяльність», аналізу її ознак, різновидів, функцій і ролі для розвитку відносин у колективі та загалом громадських відносин у державі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відомо, що сучасна волонтерська діяльність має певні особливості, зумовлені суспільною та військово-політичною ситуацією в Україні, а також результати її наслідки її впровадження спричиняють суцільне схвальне ставлення суспільства та довіру до неї як до сфери в цілому та її інституцій чи окремих представників зокрема. Це може бути аргументовано шляхетністю мети волонтерської діяльності, її соціальною корисністю, актуальністю тощо, що лежить у площині бранда.

Згідно з енциклопедичним словником, волонтерство тлумачиться як (лат. voluntarius – воля, бажання; англ. voluntary – добровільний, доброволець, іти добровільно) – добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги. А волонтерська допомога – це роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги. Відповідно до Загальної декларації прав людини (1948 р.) і Міжнародної конвенції про права дитини (1989 р.), зважаючи на те, що будь-яка людина має право вільно об'єднуватися у мирні асоціації, волонтери розглядають свою діяльність як інструмент соціального, культурного, економічного та екологічного розвитку. Підкреслимо, що волонтерство – це добровільний вибір, який відображає особисті погляди та позиції; активна участь громадян у житті суспільства; воно сприяє поліпшенню якості життя, процвітання та поглибленню солідарності між людьми; проявляється переважно як спільна діяльність у якійсь асоціації чи об'єднанні; сприяє реалізації основних людських потреб на шляху побудови більш справедливого та мирного суспільства; сприяє більш збалансованому економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і нових професій [5, с. 124–128].

У науковій літературі волонтерство визначається як форма соціальної активності, що виражається у добровільній суспільно корисній праці, обумовленій готовністю індивіда служити соціально значущим цілям без очікувань на фінансову винагороду. Волонтерство є однією з форм добровільницької діяльності, але не тотожне їй. Основні критерії, що відрізняють волонтерство з-поміж інших форм добровільницької діяльності (індивідуальної допомоги, меценатства тощо), є такі: добровільність; суспільно корисний характер роботи; відсутність очікувань на фінансову винагороду; витрати вільного часу; відсутність прагматичних інтересів; виконання конкретної справи фізичного чи інтелектуального характеру; здійснення справи за межами будь-якої формальної установи або організації, де працює волонтер. У загальному розумінні явища волонтерства, окрім усього іншого, вагомим є визначення граничних меж волонтерської допомоги, обумовлених роллю, обсягами, змістом, тривалістю за часом і частотою її надання.

Невеличке пояснення: такий соціальний феномен, як «волонтеріат» або як його ще називають в Україні «волонтерство», виник внаслідок конкретних потреб суспільства з огляду на обмежену державну участь у задоволенні потреб своїх громадян. Для когось волонтеріат (або волонтеріат) став вибором життя, для когось – покликанням, а ще для когось – можливістю дати щось не лише іншим, але перш за все собі самим, оскільки волонтеріат дає особистості унікальну можливість зростати не лише морально, але і професійно. В Україні цей соціальний феномен проявив себе понад сто років тому, проте прагматичним він став

зовсім недавно. Як в інших країнах світу, так і в Україні, громадяни зрозуміли, що поліпшення якості життя є можливим лише у тому випадку, якщо самі громадяни докладуть до цього своїх зусиль. Однак самого усвідомлення замало, оскільки це усвідомлення має супроводжуватися чіткими діями. Волонтеріат має вагу в суспільстві і в державних колах лише тоді, коли він є професійним, а не аматорським, тобто хаотичним і безладним [1, с. 48].

Дослідниця О. Богучарова (2016) вважає, що найбільш гострим питанням для волонтерства є проблема якості людських ресурсів, оскільки, незважаючи на його стрімкий розвиток, небагато людей прагнуть працювати безкоштовно, тривалий час і без будь-яких винагород. Тобто мова йтиме про дані з методології портретування волонтера як суб'єкта високої громадянської активності [1, с. 54]. Тоді, якщо звернутися до волонтерства у студентській громаді університету, відразу виникає запитання: хто ж такі добровольці-студенти? Пояснимо: доброволець-студент – це молода людина, яка працює в некомерційній організації закладу освіти добровільно й безоплатно, але має певну користь (внутрішні мотиви): моральне задоволення, можливість духовної самореалізації, умови для розвитку власних комунікативних здібностей, запровадження своїх цінностей людяності й гуманізму в життя, усвідомлення власної необхідності для тих, хто потребує допомоги, відчуття щастя тощо. Сформованість вищих індивідуально-психологічних особистісних якостей волонтерів відіграє провідну роль в їхньому психологічному профілі, що засвідчують результати досліджень західних і вітчизняних авторів. Так, нещодавно проведене дослідження Е. Носенко (2015) підтвердило внесок гуманності як позитивної цінності в особистісне зростання та психологічне благополуччя особистості. Останнє корелює з соціальним інтелектом, доброзичливістю, любов'ю, гуманністю на рівні $r \leq 0,01$, а також оптимізмом $r \leq 0,01$ та задоволеністю життям на рівні $r \leq 0,05$. Про це свідчать і результати відомих спеціалістів Е. Десі та Р. Райяна, які доводять, що самодетермінація тісно корелює з відповідальністю особистості. Загалом серед якостей волонтерів виокремлюють: емоційну стабільність, високі внутрішні стандарти, позитивне ставлення до себе й до людей, емпатію, гуманізм, толерантність. Проведена фокус-група підтвердила значущість цих якостей для студентів-волонтерів ДНУ імені Олеса Гончара. У порівнянні зі студентами, які не волонтерували, у протоколах волонтерів значно частіше згадувалися позитивне ставлення до себе й до людей – $k=0,6/0,8$; якості емпатії, толерантності – $k=0,8$, де k – коефіцієнт частотності. Значущі відмінності (на рівні $p=0,01$) має також загальний показник осмисленості життя волонтерів (тест СЖО в адаптації Д. Леонтьєва) [1, с. 55]. Причому, як і на Заході, у студента-волонтера дівоче або жіноче обличчя. До речі, зауважимо, Центр досить повносила організація, до її складу входять більше ста осіб, представники різних факультетів університету, які займаються багатьма напрямками волонтерської діяльності з надання соціально-педагогічних і психологічних та інших послуг (освітніх, інформаційних, юридичних, посередницьких тощо) [4, с. 61]. Загалом уже сам факт участі в програмах волонтерства може постати, особливо для студентів – майбутніх педагогів і психологів як ціннісно-смісловий і діяльнісний ресурс їхнього розвитку як сучасного фахівця соціономічної сфери з формуванням таких професійно важливих особистісних якостей, як гуманність, емпатія, толерантність, рефлексивність тощо. Отже, у волонтерському русі сприйнятливим є питання щодо формування спеціаліста-професіонала найвищого, елітарного рівня, якого в акмеології визначають як особистість, що досягла у своєму розвитку так званого рівня зрілості.

Оскільки на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства першорядним процесом визначають становлення молодого людини як громадянина своєї країни і як особистості, якій у взаємодії з іншими людьми притаманні гуманізм, емпатійність, толерантність, сформовані вагомими чесноти, то постає інше питання – визначення волонтерства, його особливих видів діяльності як цілераціональної діяльності (М. Вебер). Звідси актуалізується роль мотивів і сенсів безкорисливої роботи у волонтерських об'єднаннях, зокрема й у Центрі ДНУ імені Олеса Гончара. Натомість підкреслимо неусталеність термінології щодо цього кластера досліджень. У літературі можна зустріти поняття «причини», «мотиви», «мотиватори», «мотивація», «чинники», «детермінанти», «смісл» або «сенси» тощо. Також тут як відповідь на виклик часу до черги денної включено визначення соціального типу людини-волонтера [1, с. 51].

На думку дослідниці О. Богучарової, визначальним щодо характеристики психологічного змісту феномену волонтерства є сформованість у індивіда просоціальної мотивації, в основі чого перебуває його готовність до особистого внеску в загальне суспільне благо.

За результатами дослідження, проведеного Е. Керрі з колегами, виявлено 6 основних мотивів у волонтерській діяльності: *цінності* (альтруїстичні настанови), *розуміння* (навчитися чогось, здобуття нового досвіду), *соціальні мотиви* (прагнення розширити коло свого соціального спілкування, можливість знайти нових друзів), *можливості кар'єрного зростання* (поліпшення свого досвіду, набуття соціального статусу), *захисні* (компенсація негативних почуттів – суму, провини), *мотиви власного саморозвитку* (поліпшення самооцінки, задоволення, зростання). Тобто ми можемо бачити поділ мотивів на: зовнішні/внутрішні, співвідносні з Я/іншими людьми, дефіцитарні/буттєві. Але жодну – альтруїстичну чи егоїстичну – мотивацію, на думку дослідників, не варто бачити як незалежну одна від одної. Відповідно, мотивацію можна розглядати й з погляду переваг, що надає волонтерство, тобто «бонуси» волонтерської діяльності: практичні, соціальні, духовні, психофізіологічні, особистісні [1, с. 55]. Духовні мотиви, смисли волонтерської діяльності з урахуванням психолого-культурологічних особливостей, ментальності або соцієтальної психіки дозволяють говорити про соціальний тип волонтера як homo spiritus – людину духовну та професійну.

Основні завдання, що стоять перед студентами-волонтерами, – захист прав людини, надання певних послуг людям похилого віку та дітям-сиротам, допомоги в біді, переборення самотності, розвиток здібностей, удосконалення фандрейзингу [2, с. 7–12] тощо. У цьому світлі стають зрозумілими напрями діяльності Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ: надання послуг дітям-сиротам та дітям, які залишилися без батьківського піклування; розвитково-корекційна, реабілітаційна та організаційно-дозвіллева робота з дітьми з особливими освітніми потребами [3], дітьми-переселенцями з Донецької і Луганської областей; волонтерський супровід дітей дошкільного віку під час їх підготовки до навчання у школі; інклюзивна робота у навчальних закладах та установах [3]; соціальне партнерство (з державними установами та НДО, благодійними організаціями, фондами, товариствами, освітніми закладами); психолого-педагогічна допомога геріатричному пансіонату; організація благодійних акцій, культурно-дозвіллевих заходів для дітей та молоді міста, волонтерів ДНУ; надання соціальної та психологічної допомоги військовослужбовцям, які перебувають на лікуванні у медичних установах міста; волонтерський та соціально-психологічний (разом із психологічною службою) супровід студентів із Донбасу, які навчаються в ДНУ; навчання волонтерських груп та волонтерського активу у Школі волонтерів при громадському об'єднанні університету – Центрі соціальних ініціатив і волонтерства та науково-дослідна робота студентів-волонтерів [2; 3; 4; 6].

Наведемо декілька прикладів організації волонтерської діяльності. Найчастіше виконуються студентами благодійні акції. Так, традиційними є акції «Від серця – до серця» до Дня Святого Миколая, «Маленькі українці потребують дорослої уваги» до Дня захисту дітей, «Чужої біди не буває» (для тимчасово переміщених осіб), «Заради майбутнього в Україні», «Хто, як не я?», «Шануймо старість» тощо. Щодо участі у всеукраїнських акціях, то можна назвати діяльність волонтерів університету щодо допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих ситуаціях, та участь у всеукраїнських акціях «Щастя на крилах», «День Доброти і Толерантності» та ін. Також варто вказати на благодійну акцію, започатковану в межах проекту міжнародного Благодійного фонду «Сильні духом», коли протягом двох навчальних років було сплановано й проведено різноманітні заходи та збір коштів на підтримку онкохворих дітей в Україні. Зараз волонтери університету здійснюють 2-й етап цієї акції: відбувається інформування академічних груп, збір речей і коштів.

На нашу думку, залучення студентів до опанування своєї майбутньої професійної діяльності засобами волонтерської роботи може, з одного боку, зміцнювати професійну мотивацію, а з іншого – бути зразком для побудови власної життєвої стратегії (волонтерство як стиль життя), базованою на психології позитивного мислення та забезпеченні психологічного здоров'я особистості. У цьому зв'язку надзвичайно важливо, щоб здобувачі освіти активно залучались до волонтерської роботи саме під час навчання у закладі вищої освіти. Бо саме для багатьох представників студентської молоді волонтеріат стає вибором життя, смисловою її цінністю, здатністю до служіння людям, їхньою громадянською позицією, професійною налаштованістю та особистісною самореалізацією, підґрунтям формування соціального здоров'я тощо [1; 4, с. 59–67]. В Україні, як і в інших країнах світу, громадяни зрозуміли, що поліпшення якості життя є можливим лише у тому випадку, якщо самі грома-

дяни докладуть до цього своїх зусиль. Проте самого усвідомлення замало, оскільки воно має супроводжуватись чіткими діями. Отже, волонтерство має вагу в суспільстві лише тоді, коли воно є професійним, вмотивованим, законодавчо та науково обґрунтованим і практично впровадженим. Констатуємо, що у ДНУ є певний позитивний досвід успішної діяльності громадського об'єднання Центру соціальних ініціатив і волонтерства, який існує вже сімнадцять років та підтримується і заохочується керівництвом закладу вищої школи, події щодо якого висвітлюються на сайті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті теоретично обґрунтовано волонтерську діяльність як соціально-педагогічне явище. Аналіз наукових поглядів дослідників дав змогу окреслити робоче поняття волонтерської діяльності (волонтерства/волонтеріату) як безкорисливої соціально схвалюваної добровільної діяльності, в основі якої лежать гуманність, філантропія та загальнолюдські цінності, що здійснюється волонтерами і волонтерськими організаціями з метою перетворення соціуму шляхом розв'язання соціальних проблем і надання допомоги тим, хто її потребує, і продуктами діяльності якої є добротинність, добротворення й краса.

Ознаки бренду волонтерської діяльності та волонтерської організації, якою є Центр соціальних ініціатив і волонтерства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, складають привабливі характеристики: гарантована якість, публічність, загальновідомість, логотип, поширеність та важливість, значущість здійснення добродійності тощо.

Перспективним може стати **подальше дослідження** щодо формування позитивних міжособистісних стосунків студентів і вихованців у процесі волонтерювання.

Список використаної літератури

1. Богучарова О.І. Волонтерство студентів університету: теорія та практика / О.І. Богучарова, З.П. Бондаренко // Теоретичні і прикладні проблеми психології. Зб. наук. праць. – № 3 (38). – Т. 2. – Сєвєродонецьк, 2015. – С. 47–57.
2. Bondarenko Z.P. **Fundraising as a resource of economic socialization of students-volunteers** // 2 International scientific and practical seminar **Psychology of Economic Self-determination of Person and Community**, Sibiu, April 9-10. – 2014. – P. 7–12.
3. Bondarenko Z. **Social tutorship as a professional competence component of special education teachers**. European humanities studies: state and society / Zoya Bondarenko // Roland Barthes VIII International Scientific Conference «The problems of empirical research in psychology and humanities» (to the 100th anniversary of the birth of Roland Barthes. – 22-23 february 2016 – Krakow (Poland) / Wschodnioeuropejski Instytut Psychologii. – 2016. – P. 182–193.
4. Бондаренко З.П. Соціальне здоров'я студентів у контексті розвитку волонтерства / З.П. Бондаренко // **Вісник Університету імені Альфреда Нобеля: Серія «Педагогіка і психологія»**. Педагогічні науки. – №1 (13). – 2017. – С. 59–67.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І.Д. Зверєвої. – К., Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
6. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / за ред. Т.Л. Лях; авт. кол. З.П. Бондаренко, Т.В. Журавель, Т.Л. Лях та ін. – К.: Версо-04, 2013. – 288 с.
7. Юрчинська Г.К. Волонтерська діяльність: суть і психологічні детермінанти / Г.К. Юрчинська, О.В. Круцюк // Український психологічний журнал. – 2017. – № 2 (4). – С. 188–204.